

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume: 20 Issue: 4 Year: 2023

Examination of distance education practices conducted during the pandemic period in the context of social studies teacher candidates' opinions

Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi¹

**Aylin Kılıç²
Mustafa Şahin³**

Abstract

The purpose of this research is to deeply examine the views of social studies teacher candidates on distance education practices carried out during the pandemic period. The research was conducted with a mixed research approach that combines quantitative and qualitative research methods and approaches under one roof. In the research, firstly quantitative data was collected and analyzed, and then qualitative data was collected to obtain deeper information. As a result of the analysis of the quantitative data obtained from the research, it was determined that there was a significant difference in the opinions of teacher candidates regarding distance education practices carried out during the Pandemic period, depending on where they live. It has been determined that students living in the village have a more negative view of distance education than students living in the city center. When the differentiation of teacher candidates according to gender was examined, it was seen that male teacher candidates were more inclined to distance education than female teacher candidates. It has been determined that teacher candidates' views on distance education, are similar according to their class level,

Özet

Bu araştırmanın amacı, Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerini derinlemesine incelemektir. Araştırma nicel ve nitel araştırma yöntem ve yaklaşımlarını tek bir çatı altında birleştiren karma araştırma yaklaşımı ile yürütülmüştür. Araştırmada öncelikle nicel veriler toplanıp analiz edilmiş sonrasında daha derin bilgilere ulaşmak için nitel veriler toplanmıştır. Araştırmanın elde edilen nicel verilerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinde yaşadığı yere göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Köyde yaşayan öğrencilerin kent merkezinde yaşayan öğrencilere göre uzaktan eğitime daha olumsuz baktığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının cinsiyete göre farklılaşması incelendiğinde erkek öğretmen adayların kadın öğretmen adaylarına nazaran uzaktan eğitime daha yatkın olduğu görülmüştür. Araştırmanın diğer değişkenleri olan öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri sınıf düzeyine, internet bağlantı durumuna, bir işte çalışıp

¹ Bu makale, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde 2023 tarihinde Prof. Dr. Mustafa Şahin danışmanlığında Aylin Kılıç tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Uzman, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, aylin1297@icloud.com, mustafa.sahin@deu.edu.tr Orcid ID: [0009-0004-6063-9305](https://orcid.org/0009-0004-6063-9305)

³ Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, mustafa.sahin@deu.edu.tr OrcidID: [0000-0001-8789-514X](https://orcid.org/0000-0001-8789-514X)

internet connection status, whether they are employed or not, and their family's income level, which are other variables of the research. When the results of the analysis of qualitative data were examined in the study, it was seen that teacher candidates stated that their views on how they maintained their motivation while continuing distance education included following the lessons regularly, not losing their awareness of the teaching profession, communicating with friends, feeling physiologically well, and similar situations. It was observed that teacher candidates stated that some of their responsibilities increased during the distance education process, and in some cases, their responsibilities decreased. It has been determined that family support, both material and moral, is generally provided to teacher candidates during the distance education process. It was determined that teacher candidates stated that there was little interaction in the classroom during this process, and that they mostly suggested activities that would keep them active in the lesson, the use of visuals and videos, and group activities in terms of methods and equipment. The research has also revealed that the distance education process has benefits independent of time and place, such as learning, research, reading, and improving learning skills. As a result of this research, teacher candidates generally stated that they preferred face-to-face education to distance education and that distance education could be used if necessary. Some teacher candidates suggested the hybrid education model as an alternative.

Keywords: Pandemic, distance education, social studies teacher candidates.

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

çalışmama durumlarına, ailelerinin gelir düzeyine göre benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmada nitel verilerin analizi sonucu incelendiğinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitimi sürdürürken motivasyonlarını nasıl sağladıklarına ilişkin görüşlerinde dersleri düzenli takip etmek, öğretmenlik meslek bilincini kaybetmemek ve arkadaşlarla iletişime geçmek, fizyolojik olarak iyi hissetmek vb. durumlar olduğunu belirttikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim sürecinde bazı sorumluluklarında artış yaşandığını bazı durumlarda ise sorumluluklarının azaldığını ifade ettikleri görülmüştür. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen adaylarına genel anlamda hem maddi hem de manevi olarak aile desteğinin sağlandığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının bu süreçte sınıf içi etkileşimin az olduğunu belirttikleri, yöntem ve araç-gereç olarak en çok derste onları aktif tutacak etkinliklerin yapılmasını, görsellerin ve videoların kullanılmasını, grup etkinliklerinin yapılmasını önerdikleri tespit edilmiştir. Araştırma uzaktan eğitim sürecinin zamandan ve mekândan bağımsız öğrenme, araştırma, okuma ve öğrenme becerilerini geliştirme gibi faydalarının olduğunu da ortaya koymuştur. Yapılan bu araştırma sonucunda öğretmen adayları genellikle yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ettiklerini, zorunluluk dahilinde uzaktan eğitimin kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise alternatif olarak karma eğitim modelini önermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, uzaktan eğitim, sosyal bilgiler öğretmen adayları.

1. Giriş

2019 yılının sonlarında Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olan Wuhan şehrinde aniden ortaya çıkan ve bulaşıcı bir solunum yolu hastalığına sebep olan Covid-19 virüsü kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına almıştır (Serçemeli ve Kurnaz, 2020; Yamamoto ve Altun, 2020; Seyhan, 2021). 30 Ocak 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü, "uluslararası boyutta halk sağlığı acil durumu" olarak duyurmuştur. 11 Mart 2020 tarihine gelindiğinde ise salgının ilk başladığı yer dışında 113 ülkede de Covid-19 vakalarının tespit edildiğini ve virüsün hızla yayıldığını belirtmiş ve virüsü Pandemi olarak tanımlamıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Dünyada hızla yayılan salgın karşısında ulusal hükümetler birtakım tedbirler almıştır (Okuyan ve Karasu, 2020). Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın olarak adlandırılan salgın, uluslararası çapta birçok faaliyetin durdurulmasına ya da ara verilmesine sebep olmuştur (WHO, 2020). Tüm dünya ülkelerinde salgınla baş edebilmek adına eğitim kademelerinin hepsinde yüz yüze eğitime ara verilmiştir. UNESCO verileri tüm dünyada öğrencilerin neredeyse tamamının okullardan uzak kaldığını göstermiştir. Salgını kontrol altına almak isteyen 190'dan fazla ülke bu süreçte okulları tamamen kapatmıştır. Bazı ülkelerde ise yerel, bölgesel ve eyalet

ölçeğinde yüz yüze eğitimin yapılmasına ara verilmiştir. Eğitim faaliyetlerinin devamı edebilmesi için okul dışında farklı çözüm yolları aranmaya başlamıştır. Aranan çözüm yollarının odağında ise uzaktan eğitim yer almıştır. Bu noktadan hareket ile eğitim faaliyetleri, öğrencilerin okulda kalabalık ortamlara girmeden evlerinden uzaktan eğitimle devam etmiştir. Bu kapsamda pek çok ülke uzaktan eğitimi alternatif çözüm olarak görmüş ve kullanmaya başlamıştır. Türkiye’de ise Mart 2020’de ilk vakanın ortaya çıkmasının ardından okulların tamamen kapatılması kararı alınmıştır. Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de eğitim faaliyetlerinin sürdürülmesi için uzaktan eğitim uygulanmaya başlamıştır (Emin ve Altunel, 2021).

Millî Eğitim Bakanlığı, bu süreçte öğrencilerin eğitim faaliyetlerinde kullanmaları için Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) iş birliğiyle uzaktan eğitime uygun materyaller hazırlamıştır. Ana platform olarak daha önceden kurulmuş olan EBA (Eğitimde Bilişim Ağı) kullanılmıştır. Öğretim ile ilgili bilgiler bu süreçte EBA’da paylaşılmıştır. Böylelikle hızlı ve etkili çözümler ile eğitim devam ettirilmeye çalışılmıştır (Sarı ve Sarı, 2020). Ayrıca 23 Mart 2020 tarihinde YÖK’te yaşanan salgından dolayı eğitim faaliyetlerine uzaktan eğitim uygulamalarıyla devam edileceğini duyurmuştur. YÖK tarafından alınan bu karar sonrasında üniversiteler mevcut alt yapıları doğrultusunda derslerini uzaktan eğitim uygulamalarıyla gerçekleştireceğini duyurmuştur (Durak, Çankaya ve İzmirli, 2020). Türkiye’de normalde örgün eğitim yapılan üniversiteler, Covid-19 nedeniyle ortaya çıkan kriz karşısında süreci iyi yönetebilmek adına hızlı bir şekilde çalışmalara başlamıştır (Keskin ve Özer, 2020). Üniversitelerin uzaktan eğitimin uygulanmasıyla ilgili düzenlemeleri kendi stratejilerine göre karar vermesi ve düzenlemesi sağlanmıştır (Serçemeli ve Kurnaz, 2020; Yılmaz, 2022).

Uzaktan eğitim, öğrenciye rehber olunması ve öğrencinin akademik anlamda ilerlemesinin takip edilmesi ile öğretimde kullanılan araç ve gerecin gösterilmesi noktasında, her biri görev bilincine sahip öğretmenlerin oluşturduğu bir grup tarafından gerçekleştirilen bireysel öğrenme biçiminin belli bir plan dahilinde organize edilmesi olarak tanımlanabilir (Kaya, 2002). Uzaktan eğitim uygulamaların en önemli amacı, büyük bir kitlenin istedikleri ve kendileri için gerekli gördükleri eğitimleri, yaşadıkları yerden ve istedikleri zamanda almaları olarak görülmektedir (Dinçer, 2006). Bunun yanı sıra uzaktan eğitim uygulamaları zaman ve yer kaynaklı birçok engelden dolayı eğitime gereksinim duyan bireyler için önemli bir fırsat olarak nitelendirilmektedir (İlgaz ve Aşkar, 2009).

Pandemi ile yaşanan krizden dolayı uzaktan eğitime acil olarak geçilmesi, ilk zamanlarda yüz yüze öğrenimden daha düşük bir eğitim kalitesi olarak algılanmasına neden olmuştur. Yine Pandemi nedeniyle eğitim ve öğretimin okul dışına taşınmasıyla birtakım sorunlar gün yüzüne çıkmıştır. Nitekim geleneksel eğitim sisteminde zaten mevcut olan sorunlar yaşanan krizle birlikte daha da artış göstermiştir. Bu durum Dünya Bankası tarafından yayınlanan Mayıs 2020 raporunda; yaşanan salgından önce de dünya çapında mevcut bir öğrenme krizinin yaşandığını ve bu krizin Pandemi ile birlikte arttığı belirtilerek açıklanmıştır. Bunun yanında raporda, eğer ülkeler eğitimlerinde sürekliliği sağlayacak hızlı çözümler üretebilir ve ürettikleri çözümleri doğru planlar ve politikalarla uygulayabilirlerse sorunların kısmen azalacağı hatta bu krizin bir fırsata dönüşebileceği ifade edilmiştir (World Bank Report (WBR), 2020). Bu açıdan bakıldığında dünya çapında büyük bir felaket olan salgının eğitim açısından ortaya çıkardığı açıkça görülmektedir. Ancak bu sorunların doğru politika ve planlamalar ile sürecin fırsata dönüştürülebileceğine dikkat çekilmiştir (Bozkurt, 2020).

Süreç içinde ortaya çıkan sorunları en aza indirebilmek için öncelikle ortaya çıkan sorunların tespit edilmesi gerekir. Bu tespit sistemi yönetenler açısından önem arz eden bir konudur. Geleceğin toplumunu oluşturmak isteyen üniversiteler, yöntemlerini belirlerken temele mevcut sistemi değerlendirmeyi almaları gerekmektedir (Bayraktar ve Yıldız, 2007). Bu doğrultuda sistemi kullanan öğretmen ve öğretmen adaylarının süreçteki deneyimlerinin dikkate alınması sistemin verimliliği açısından önem arz etmektedir (Houlden ve Veletsianos, 2020). Konu ile ilgili literatür incelendiğinde, sistemin hem olumlu hem de olumsuz yönlerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Birişçi, 2013; Doğan, 2020; Erfidan, 2019; Eroğlu ve Kalaycı, 2020; Karakuş vd., 2020; Odabaş, 2003). İlgili konuda yapılan çalışmalar genel olarak normal eğitim-öğretim dönemlerinde kullanılan uzaktan eğitimin değerlendirilmesini amaçlayarak yapıldığı görülmektedir. Diğer taraftan son zamanlarda yaşanan

Pandemi döneminde uygulanmaya başlanılan uzaktan eğitim sistemine ilişkin genel olarak öğretmenlerin, öğretmen adaylarının, öğrenci ve velilerin görüşlerini inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır (Arı ve Kanat, 2020; Duban ve Şen, 2020; Karakuş vd., 2020; Karatepe, Küçükgençay ve Peker, 2020).

Pandemi döneminde çoğu öğrenci için uzaktan eğitime geçiş bir tercih değil zorunluluk olmuştur. Bu bağlamda öğrencilerin tepkileri, önümüzdeki yıllarda yükseköğretimde alınan stratejik kararlarda önemli bir rol oynayacaktır (Marjerison, Rahman ve Li, 2020). Bu noktada öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin tespit edilmesi önem arz etmektedir. Yaşanılan tecrübe de göz önüne alındığında uzaktan eğitimin gelecek açısından öneminin giderek artacağı ve geleceğin eğitim modeli haline gelebileceğinden hareketle (Durak vd., 2020), yapılan çalışmada Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Bu noktadan hareketle şu sorulara cevap aranmıştır: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri; cinsiyet değişkenine, sınıf düzeyine, yaşadığı yere, internet bağlantı durumlarına, bir işte çalışıp çalışmama durumlarına, ailelerinin gelir düzeyine göre farklılaşmakta mıdır? Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin neler olabileceği sorusuna dair cevapları etkili bir şekilde alabilmek ve derinlemesine inceleyebilmek adına karma araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın problemine karma araştırma yaklaşımlarından olan açıklayıcı desen kullanılarak cevap aranmıştır. Bu çalışmada kullanılan desene uygun olarak öncelikle nicel verileri toplanıp analiz edilmiştir. Daha sonra elde edilen veriler ışığında nitel veri toplama süreci ile daha derin bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel çalışma grubunu Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD'nin farklı sınıflarında öğrenim gören 208 öğretmen adayı oluşturmuştur. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 Çalışma grubundaki öğretmen adaylarının demografik bilgileri

Demografik Değişkenler		F	%
Cinsiyet	Kadın	121	58,2
	Erkek	87	41,8
Sınıf	1. Sınıf	47	22,6
	2. Sınıf	59	28,4
	3. Sınıf	61	29,3
	4.Sınıf	41	19,7
Yaşanılan Yer	Erişimi zor köy	12	5,8
	Erişilebilir köy	17	8,2
	Küçük kasaba	29	13,9
	Kent merkezi	150	72,1
İnternet Bağlantı Durumları	Telefon	62	29,8
	Fiber	62	29,8
	ADSL	84	40,4
Bir İşte Çalışıp Çalışmama Durumları	Evet	30	14,4
	Hayır	162	77,9
	Yarı Zamanlı	16	7,7
Ailenin Gelir Düzeyi	Düşük	28	13,5
	Orta	172	82,7
	Yüksek	8	3,8

Araştırmanın nitel çalışma grubunun seçilmesinde amaçlı örneklem türlerinden olan kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, çoğu zaman araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğinin seçilmesinin nedeni yaşanan Pandemidir. Pandemi döneminin devam edebilme ihtimali bu desenin seçilmesini gerekli kılmıştır. Araştırmanın 16 sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşan nitel çalışma grubu, nicel verilerin de toplandığı 208 kişilik grubun içinden seçilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmen adayları gönüllülük çerçevesinde araştırmaya katılmayı kabul etmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak; “Kişisel Bilgi Formu” ile Yıldırım, Yıldırım, Çelik ve Karaman (2014) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri Ölçeği” kullanılmıştır. Kişisel bilgi formundaki sorular aracılığıyla katılımcıların uzaktan eğitime ilişkin görüşleri belirlenen farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Nitel veri toplama aracı olarak bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Görüşme sorularını içeren yarı yapılandırılmış görüşme formu kapsam geçerliliği açısından konu alan uzmanı iki bilim insanına sunulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir. Araştırma için hazırlanıp nihai şekli verilen yarı yapılandırılmış görüşme formunda katılımcıların Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerini değerlendirebilmek için toplam sekiz açık uçlu soru yer almıştır. Görüşmeler için her sınıf düzeyinden 2’si kadın, 2’si erkek olmak üzere dört katılımcı belirlenmiştir.

2.4. Veri Analizi

Araştırmanın nicel verileri SPSS istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde anlamlılık düzeyi $p > 0,05$ olarak alınmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş $-1,5$ ile $+1,5$ değerleri arasında olduğundan normal dağılım sağlanmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Normal dağılım sağlanan verilerde parametrik testler, dağılımın normalliği sağlanmadığı durumlarda ise non- parametrik testler kullanılmıştır. Araştırmanın nitel veri analizi boyutu, araştırmanın nitel veri toplama aracından elde edilen verilere yapılan içerik analizinden oluşmaktadır. İçerik analizinde tümevarımcı analiz yöntemi kullanılmıştır. Tümevarımcı analiz, verinin içinden çıkan kavram ve temaların ön planda olduğu bir analiz yöntemi ya da yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). İçerik analizi ile sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının görüşme sorularına verdikleri yanıtlar incelenmiş, sıklıkla tekrar edilen yanıtlara göre belirli kodlar oluşturulmuştur. Kodlar belirli temalar altında toplanmış ve sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının görüşlerinden doğrudan alıntılar ile desteklenerek sunulmuştur.

3. Bulgular

3.1. Nicel Bulgular

3.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinden elde edilen puanların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen analiz sonuçları Tablo 2’te gösterilmiştir.

Tablo 2 Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre T-Testi sonuçları

	Cinsiyet	N	X̄	S	Sd	T	P
Kişisel Uygunluk	Kadın	121	2,57	1,03	206	-,07	,94
	Erkek	87	2,58	1,09			
Etkililik	Kadın	121	1,99	,96	206	,81	,42
	Erkek	87	1,88	,95			
Öğreticilik	Kadın	121	4,01	1,00	206	-,32	,75
	Erkek	87	4,06	,99			
Yatkınlık	Kadın	121	2,23	1,09	206	-2,25	,03
	Erkek	87	2,56	,98			

Tablo 2'deki sonuçlara göre öğretmen adaylarının yatkınlık boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir [$t_{(206)} = -.03$; $p < 0,05$]. Bu bulguya göre erkek öğretmen adaylarının yatkınlık boyutuna ilişkin görüşleri ($\bar{X} = 2,56$) kadın öğretmen adaylarına göre ($\bar{X} = 2,23$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunlara ek olarak öğretmen adaylarının cinsiyete göre görüşleri kişisel uygunluk [$t_{(206)} = -.07$; $p > 0,05$], etkililik [$t_{(206)} = ,81$; $p > 0,05$] ve öğreticilik [$t_{(206)} = -.32$; $p > 0,05$] boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Buna göre kişisel uygunluk, etkililik ve öğreticilik boyutlarında kadın ve erkek öğretmen adaylarının görüşlerinin benzer olduğu söylenebilir. Yatkınlık boyutuna ilişkin yapılan analizde ortaya çıkan farklılığın sebebi, kadın öğrencilerin düzenli ders çalışmaya, düzenli ödev yapmaya daha özenli davranıyor olmalarından ve erkek öğrencilerin ise bu konuda genelde daha rahat davranıyor olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

3.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinden elde edilen puanların sınıf düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen Anova analiz sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3 Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin sınıf düzeylerine göre Anova sonuçları

		N	X	S	F	P
Kişisel Uygunluk	1.sınıf	47	2,34	1,14	1,36	,25
	2.sınıf	59	2,53	,99		
	3.sınıf	61	2,59	1,02		
	4.sınıf	41	2,84	1,14		
Etkililik	1.sınıf	47	1,63	,85	2,42	,06
	2.sınıf	59	2,04	,92		
	3.sınıf	61	1,98	,96		
	4.sınıf	41	2,14	1,07		
Öğreticilik	1.sınıf	47	3,91	1,22	,36	,78
	2.sınıf	59	4,13	,93		
	3.sınıf	61	4,08	,96		
	4.sınıf	41	4,03	,85		
Yatkınlık	1.sınıf	47	2,43	1,02	,46	,71
	2.sınıf	59	2,34	1,02		
	3.sınıf	61	2,46	1,13		
	4.sınıf	41	2,23	1,06		

Tablo 3'e göre öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre kişisel uygunluk [$F_{(3-204)} = 1,36$; $p > 0,05$], etkililik [$F_{(3-204)} = 2,42$; $p > 0,05$], öğreticilik [$F_{(3-204)} = ,36$; $p > 0,05$] ve yatkınlık [$F_{(3-204)} = ,462$; $p > 0,05$] boyutlarında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Buna göre kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkınlık boyutlarında 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğretmen adaylarının görüşlerinin benzer olduğu söylenebilir. Bu durum uzaktan eğitimin sınıf düzeyine göre bir ayırım olmaksızın öğrenciler üzerinde ortak bir etkiye sahip olmasının bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

3.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinden elde edilen puanların yaşadığı yerlere göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen analiz sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4 Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin yaşadığı yere göre Anova sonuçları

	Yaşanılan Yer	N	X̄	S	F	P	Fark
Kişisel Uygunluk	Erişimi zor köy	12	2,43	,94	3,48	,02	D-C
	Erişilebilir köy	17	2,41	1,07			
	Küçük kasaba	29	2,05	,81			
	Kent merkezi	150	2,71	1,07			
Etkililik	Erişimi zor köy	12	1,96	1,21	,69	,56	-
	Erişilebilir köy	17	1,92	,96			
	Küçük kasaba	29	1,72	,84			
	Kent merkezi	150	1,99	,96			
Öğreticilik	Erişimi zor köy	12	3,97	1,23	3,22	,03	B-C C-D
	Erişilebilir köy	17	3,88	,96			
	Küçük kasaba	29	4,56	,63			
	Kent merkezi	150	3,95	1,02			
Yatkınlık	Erişimi zor köy	12	2,3889	1,32	,22	,88	-
	Erişilebilir köy	17	2,1765	1,01			
	Küçük kasaba	29	2,4138	1,05			
	Kent merkezi	150	2,3867	1,06			

Tablo 4'e bakıldığında öğretmen adaylarının yaşadığı yere göre etkililik [$F_{(3-204)}=,69$, $p>0,05$] ve yatkınlık [$F_{(3-204)}=,22$, $p>0,05$] boyutlarında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Buna göre etkililik ve yatkınlık boyutlarında yaşanılan yere göre öğretmen adaylarının görüşlerinin benzer olduğu söylenebilir. Ancak kişisel uygunluk [$F_{(3-204)}=3,48$; $p<0,05$] ve öğreticilik [$F_{(3-204)}=3,22$, $p<0,05$] boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bundan dolayı çoklu karşılaştırma testi olan LSD testine göre kişisel uygunluk boyutunda kent merkezinde ($X=2,71$) yaşayanların küçük kasabada ($X=2,05$) yaşayanlara göre uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu söylenebilir. Öğreticilik boyutunda ise erişilebilir köy ($X=3,88$) ile küçük kasaba ($X=4,56$) arasında küçük kasaba lehine; küçük kasaba ($X=4,56$) ile kent merkezi ($X=3,95$) arasında ise kent merkezi lehine anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Kişisel uygunluk boyutuna bakıldığında kent merkezinde yaşayanların küçük kasabada yaşayanlara göre daha olumlu görüş sahibi olmasının sebebi kentte ulaşım probleminin olması, maddi açıdan rahatlık sağlaması, sosyalleşmeye daha fazla zaman ayrılmasından kaynaklı olduğu yorumu yapılabilir. Öğreticilik boyutunda ise kent merkezi ve küçük kasaba lehine olumlu sonuç çıkmasının alt yapının daha gelişmiş olmasından, kaynaklara ulaşımın daha kolay olmasından ve teknik sorunların erişilebilir köye nazaran daha az olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

3.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinden elde edilen puanların internet bağlantı durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen analiz sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5 Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin internet bağlantı durumlarına göre Kruskal Wallis – H Testi sonuçları

	İnternet bağlantısı	N	S.O	Sd	X ²	P
Kişisel Uygunluk	Telefon	62	92,02	2	3,97	,14
	Fiber	62	112,17			
	ADSL	84	108,05			
Etkililik	Telefon	62	97,91	2	1,52	,46
	Fiber	62	111,15			
	ADSL	84	104,46			
Öğreticilik	Telefon	62	105,40	2	1,18	,55
	Fiber	62	97,98			
	ADSL	84	108,64			
Yatkınlık	Telefon	62	100,57	2	,61	,74
	Fiber	62	103,43			
	ADSL	84	108,19			

Tablo 5'e göre öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri internet bağlantı durumlarına göre kişisel uygunluk [$X^2_{(2)}=3,97$; $p>0,05$], etkililik [$X^2_{(2)}=1,52$; $p>0,05$], öğreticilik [$X^2_{(2)}=1,18$; $p>0,05$] ve yatkınlık [$X^2_{(2)}=,61$; $p>0,05$] boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgulara göre kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkınlık boyutlarında telefon, fiber ve ADSL internet kullanımlarına göre öğretmen adaylarının görüşlerinin benzer olduğu söylenebilir. İnternet hızındaki farklar belirgin olmasına rağmen öğretmen adayları için belirleyici bir engel oluşturmadığı yorumu yapılabilir.

3.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinden elde edilen puanların bir işte çalışıp çalışmama durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen analiz sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6 Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin bir işte çalışma durumlarına göre Kruskal Wallis – H Testi sonuçları

	Çalışma durumu	N	S.O	Sd	X ²	P
Kişisel Uygunluk	Evet	30	125,10	2	5,77	,12
	Hayır	162	102,85			
	Yarı zamanlı	16	82,56			
Etkililik	Evet	30	97,70	2	4,01	,14
	Hayır	162	108,29			
	Yarı zamanlı	16	78,84			
Öğreticilik	Evet	30	104,90	2	3,17	,21
	Hayır	162	101,96			
	Yarı zamanlı	16	129,47			
Yatkınlık	Evet	30	111,35	2	3,43	,18
	Hayır	162	100,92			
	Yarı zamanlı	16	127,94			

Tablo 6'ya göre öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri bir işte çalışma durumlarına göre kişisel uygunluk [$X^2_{(2)}=5,77$; $p>0,05$], etkililik [$X^2_{(2)}=4,01$; $p>0,05$], öğreticilik [$X^2_{(2)}=3,17$; $p>0,05$] ve yatkınlık [$X^2_{(2)}=3,43$; $p>0,05$] boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgulara göre kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkınlık boyutlarında bir işte çalışan, çalışmayan ve yarı zamanlı çalışan öğretmen adaylarının görüşlerinin benzer olduğu söylenebilir. Bu durum öğretmen adaylarının her şekilde internete ulaşım imkânının olması, uzaktan eğitimin sağladığı zaman ve mekân esnekliği, telafi edilebilirlik avantajı sağlaması ve bu sayede öğrencilerin bir işte çalışmaları yönünde engel oluşturmaması ile açıklanabilir.

3.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt probleminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinden elde edilen puanların ailelerin gelir durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen analiz sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7 Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin ailelerinin gelir durumlarına göre Kruskal Wallis – H Testi sonuçları

	Gelir durumu	N	S.O	Sd	X ²	P
Kişisel Uygunluk	Düşük	28	95,30	2	1,41	,49
	Orta	172	106,71			
	Yüksek	8	89,19			
Etkililik	Düşük	28	102,05	2	,51	,77
	Orta	172	105,52			
	Yüksek	8	91,06			
Öğreticilik	Düşük	28	105,20	2	,99	,61
	Orta	172	103,45			
	Yüksek	8	124,69			
Yatkınlık	Düşük	28	28	2	,04	,98
	Orta	172	172			
	Yüksek	8	8			

Tablo 7’ye göre öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri aile gelir durumlarına göre kişisel uygunluk [$X^2_{(2)}=1,41$; $p>0,05$], etkililik [$X^2_{(2)}=,51$; $p>0,05$], öğreticilik [$X^2_{(2)}=,99$; $p>0,05$] ve yatkınlık [$X^2_{(2)}=,04$; $p>0,05$] boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgulara göre kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkınlık boyutlarında aile gelir durumuna göre öğretmen adaylarının görüşlerinde bir farklılık olmadığı söylenebilir. Bu durum teknolojinin gelişimiyle birlikte günümüzde her gelir düzeyine uygun teknolojik alet ve internet olanağının olmasının olduğu düşünülmektedir. Bu durumun bir diğer sebebi olarak günümüzde artık ailelerin sosyoekonomik düzeylerinin eşitlenmesinden kaynaklanması gösterilebilir.

3.2. Nitel Bulgular

Bu bölümde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşleri ele alınmıştır. “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiğine ilişkin görüşleri” alt problemi başlığı altında 9 kategori (motivasyon sağlama durumu, alışkanlık ve sorumluluklar, aile desteği, sınıf etkileşimi, yöntem ve araçlar, verilebilecek ve verilemeyecek dersler, Pandemi sonrası uzaktan eğitim hakkında görüşler) ve bu kategoriler altında tema ve kodlar oluşturulmuştur.

3.2.1. Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Tablo 8 Uzaktan eğitimde motivasyon sağlama durumu kategorisine ilişkin bulgular

Tema	Kod	F
Akademik Güdülenme	Dersleri düzenli takip etmek	2
	Dersi/sınıfı geçmeye odaklanmak	1
Kişisel/Sosyal Güdülenme	Arkadaşlarla iletişime geçmek/yaşamak	3
Mesleğe İlişkin Güdülenme	Öğretmenlik sorumluluk/bilincini kaybetmemek	2
Güdülenememe Durumları	Motivasyon sağlanamaması	2

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitimde motivasyon sağlama durumları 4 temada toplanmıştır. Akademik güdülenme teması altında oluşturulan kodlardan en çok ifade edilen “dersleri düzenli takip etmek” ($f=2$) olmuştur. Kişisel/sosyal güdülenme teması altında oluşturulan kodlardan en çok ifade edilen “arkadaşlarla iletişime geçmek/yaşamak” ($f=3$) olmuştur. Mesleğe ilişkin güdülenme teması altında oluşturulan kodlardan ise en çok ifade edilen öğretmenlik

sorumluluğunu/bilincini kaybetmemek (f=2) olmuştur. Bunun dışında öğretmen adayları ortalamayı yükseltmek, akademik kariyer düşünmek, sınıfı/dersi geçmeye odaklanmak, sağlıklı beslenmek, fizyolojik olarak iyi hissetmek, sabah erken uyanmak vb. durumlarında kendilerini güdülediğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının güdülenme yaşamadığı durumlar ise güdülenememe teması altında toplanmıştır. Bu tema altında oluşturulan kodlardan motivasyon sağlanamaması (f=2), motivasyona ihtiyaç duymamak (f=2) olarak ifade edilmiştir. Bu konuya yönelik görüşler aşağıdaki gibidir:

Öğretmen adayı Devin, ilk başlarda Pandemi'nin geçeceğine inanmış ve motivasyonunu bir şekilde sağladığını belirtmiştir. Sonrasında eğitimde sorunlar (internet, ulaşım vs.) yaşandığını ve sadece sonuca odaklanarak dersi geçmeyi amaçladığını ifade etmiştir. *“İlk şöyle söyleyeyim, bu süreç geçecek diye motivasyonumu sağlıyordum ondan sonra zaten eğitimde çok fazla kopukluklar oldu. Gerek internette gerek ulaşımdan vs. o şekilde yani sınav yerine de ödev yapıldı genelde. Bu şekilde oldu. Öyle söyleyeyim. Sadece sonuç odaklıydık öğrenelim değil de o dersi geçelim gibi düşündük. Ben şahsen bu şekilde düşündüm. Birkaç arkadaşım da böyle olduğuna inanıyorum hani. Bunu atlatalım gibisinden.”*

Tablo 9 Uzaktan eğitimde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alışkanlık ve sorumlulukları kategorisine ilişkin bulgular

Tema	Kod	F
Artan Davranışlar	Farkındalık yaratması	6
	Teknoloji becerisinin gelişmesi	3
	Rehavete kapılmak/rahatlık	3
	Dizi/film izleme	2
	Alarm kurmak	2
	Kendini geliştirme/Keşfetmek	2
	Dil eğitimine yoğunlaşmak	2
	Planlı ve düzenli olmak	2
	Dersi unutmak/kaçırmak	2
Azalan Davranışlar	Çalışma alışkanlığı	2
	Okula gidip gelme sorumluluğu	2
	Spor, sanat faaliyetleri	2
	Sosyalleşme	2
Diğer	Değişiklik olmaması	1

Pandemi sürecinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının alışkanlık ve sorumluluklarından bazıları artarken bazıları azalmıştır. Bu süreçte en fazla farkındalık oluşturmaları (f=6), teknoloji becerilerini geliştirmeleri (f=3), rahat olunması ve rehavete kapılmaları (f=2), dizi/film izleme alışkanlığı (f=3), alarm kurmak (f=2), kendini geliştirmek (f=2), dil eğitimine yoğunlaşmak (f=2), planlı ve düzenli olmak (f=2) artarken; çalışma alışkanlığı (f=2), okula gidip gelme sorumluluğu (f=2), spor/sanat faaliyetleri (f=2), sosyalleşme (f=2) en çok azalan davranıştır. Bu konuya ilişkin bazı görüşler şu şekildedir:

Öğretmen adayı Hüseyin dersleri telafi edebilme şansının kendini rahata alıştırdığını ifade etmiştir: *“Alışkanlıklarımız açısından bizzi rahatlığa alıştırdığını düşünüyorum. Yani biraz rahatlığa alıştık gibi. Yüz yüze eğitimde derse telafi etme şansımız daha azken online eğitimde telafi etme şansımız biraz daha yüksek onun için bizzi biraz rahatlığa alıştırdığımız düşünüyorum.”*

Tablo 10 Uzaktan eğitimde aile desteği kategorisine ilişkin bulgular

Tema	Kod	F
Maddi Destek	İnternet bağlantısı sağlama	9
	Teknolojik alet sağlama	3
	İnternet paketi	2
	Uygun ortam (ayrı oda)	2
	İnternet değişikliği/kota yükseltme	2
Manevi Destek	Anlayışlı davranma	4
	Derse hazırlıklı olmayı sağlama	2
Diğer	Kardeş çokluğundan desteğin kardeşlere sağlanması	1
	Alt yapı sorunundan desteğin sağlanamaması	1
	Teknolojik aletin sağlanamaması	1
	Uygun ortam sağlanamaması	1

Pandemi sürecinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ailelerinin sağladığı destek kategorisine ilişkin bulgular 3 tema altında toplanmıştır. Maddi destek teması altında en fazla internet bağlantısı (f=9), teknolojik alet(f=3), internet paketi (f=2), uygun ortam (f=2), internet değişikliği (f=2) desteği sağlanırken; manevi destek teması altında anlayışlı davranma (f=4), derse hazırlıklı olmayı sağlama(f=2) desteği sağlanmıştır. Ancak desteğin sağlanamadığı durumlar da olmuştur. Bunlar diğer durumlar teması altında kardeş çokluğundan desteğin kardeşe sağlanması(f=1), alt yapıdan kaynaklı desteğin sağlanamaması (f=1), teknolojik alet (f=1) ve uygun ortamın sağlanamaması (f=1), şeklinde olmuştur. Öğretmen adayları genellikle ailelerinin internet bağlantısı, internet kotasını yükseltme, uygun ortam sağlama ve anlayışlı davranma gibi destekler sağladıklarını belirtmiştir. Bu konuya ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri şu şekildedir:

Öğretmen adayı Aslı: “*Tabi ki oldu. Ben normalde köyde yaşıyorum. Köyde yaşadığım için internette sıkıntı oluyor. Hani çekmiyor ya da her zaman internetim olmuyor evde. Ben aileme söyledim hani İzmir’de arkadaşımın apartta kalmak istiyordum dedim. Yine aynı oda arkadaşımın birlikte burada apartta kaldık. Yine internet erişimi filan vardı. O yüzden burada daha kolay derslere katılma şansım oldu. İnternetten dolayı. Ailem bu şekilde destek sağladı.*”

Öğretmen adayı Utku Eren, diğer öğretmen adaylarından farklı olarak ailesi tarafından destek sağlanmadığını ifade etmiştir. Bu konudaki görüşlerini şu şekilde belirtmiştir: “*Ev olarak kardeşlerim vardı. Onlara oldu ama ben üniversiteden sonra pek katkısı olmadı daha çok zararı oldu. Bilgisayar yoktu, salon yoktu. Giremiyorduk derslere. Telefonda giriyorduk sistem atıyordu. Hoca mesaj atıyordu bu şu derken oturum kapanıyordu bu yüzden biz de giremiyorduk hem alışkanlık haline geldi biz de giremiyorduk derslere. Faturaları da değildi. Sınava bile giremiyorduk sınava giriyorduk atıyordu. Bu sefer hocayı ikna edebilmek için şahitlik gerekiyordu bu sefer arkadaş bana okuyordu ben cevaplıyordum. Konya’daki bir arkadaşım sağ olsun yardımcı oldu. Birkaç sınava öyle girdim. Bayağı sıkıntılıydı.*”

Tablo 11 Uzaktan eğitimde sınıf içi etkileşim kategorisine ilişkin bulgular

Tema	Kod	F
Öğretmen- Öğrenci	Etkileşimin zayıf olması	9
	Anında dönüt olmaması	5
	Öğretmenin iletişim kurmaya istekli olması	4
	E-posta yoluyla iletişim kurma	4
	Öğrenciden kaynaklı iletişim sorunu	3
	Öğretmenle öğretmene değişiklik olması	2
	Öğrencinin derse uyum sağlamamasından derse katılmaması	2
Öğrenci- Öğrenci	Kimsenin birbirini tanımaması	4
	WhatsApp kullanımı	3
	Çekingenlik	2
	Sınav, ödev ve not için iletişim kurma	2

Uzaktan eğitimde sınıf içi etkileşimi kategorisine ilişkin bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmen- öğrenci teması altında en fazla sınıf içi etkileşimin zayıf olduğunu (f=9), anında dönüt olmadığını (f=5), öğretmenin iletişim kurmaya istekli olduğunu (f=4), mail yoluyla iletişim kurulduğunu (f=4), öğrenciden kaynaklı iletişim sorunu olduğunu (f=3), öğretmenden öğretmene değişiklik gösterdiğini (f=2) kodlarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarına göre, öğrenci- öğrenci teması altında ise en fazla kimsenin birbirini tanımadığını (f=4), WhatsApp'tan kullanımının olduğunu (f=3), çekingenlik yaşandığını (f=2), sınav ve notlar için iletişim kurulduğu (f=2) kodları oluşturulmuştur.

Öğretmen adayı Toprak, sınıf içi etkileşimin kopuk olduğunu, arkadaşlarından hiç kimseyle tanışmadığını, bir iki defa WhatsApp yoluyla iletişim kurduğunu belirtmiştir. Sınıfın çoğunun sohbet kısmından katılım sağladığını, kimsenin mikrofonunun olmadığını ve kendi de dahil insanların seslerini çıkarmaya çekindiklerini ifade etmiştir. Ayrıca sohbette yazılanların geç görülmesi o an konuşulan konunun önemini kaybettiği için öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimin de kopukluğuna sebep olduğunu belirtmiştir. “*Son derece kopuktu. Hiçbiriyle tanışamadım zaten. Yüz yüze bir iki Whats.App’tan konuşmak şeklinde yani telefonda arayarak bile konuşmadım hiçbirisiyle tanışmadım zaten. Onun dışında dediğim gibi son derece kopuktu. Genellikle sınıfın çoğu ders esnasında hocayla sohbet kısmında yazarak iletişim sağlıyordu. Derslere o şekilde katılıyordu. Ben de dahil. Kimisinin mikrofonu yoktu kimisinin hiç tanımadığı insanlara sesini duyurmaya çekiniyordu açıkçası ben de öyleydim biraz. Hoca da yazılanları zaman zaman geç görüyordu. O an konuşulması gereken konular eski anlamını yitiriyordu ve bu durumda hoca ile öğrenci arasında iletişim kopukluğuna sebep oluyordu.*”

Tablo 12 Uzaktan eğitimde yararlı bulunan yöntem ve araç/gereçler kategorisine ilişkin bulgular

Tema	Kod	F
Yöntem	Soru cevap	5
	Öğrenciyi aktif tutan etkinlikler	3
	Grup etkinlikleri	2
	Tanışma etkinliği	2
Araç/Gereçler	Harita kullanımı	4
	Video kullanımı	4
	Görsel kullanımı	3
	Sunum kullanımı	3
	Dersle ilgili materyal oluşturma	2
	Öğreticinin kamera açması	2

Uzaktan eğitimde yararlı bulunan yöntem ve araç/gereçler kategorisine ilişkin görüşler 2 tema altında toplanmıştır. Öğretmen adayları uzaktan eğitimde en çok yararlı buldukları yöntemlerin soru-cevap (f=5), öğrenciyi aktif tutan etkinlikler (f=3), grup etkinlikleri (f=2), tanışma etkinlikleri (f=2), soru sorarak yoklama alma olduğunu belirtirken araçlar/gereçler olarak ise en çok harita kullanımı (f=4), video kullanımı (f=4), görsel kullanımı (f=3), sunum kullanımı (f=3), derslerle ilgili materyal oluşturulması (f=2), öğreticinin kamera açması (f=2) olduğunu vurgulamışlardır. Bu konuyla ilgili görüşler şu şekildedir:

Öğretmen adayı Şükrü, görsel kullanımının dikkat çekmesi açısından, coğrafya, tarih gibi derslerde harita, video kullanılmasının yararlı olacağından bahsetmektedir. Görsel zenginlik olmasının, YouTube gibi çeşitli sosyal bilgiler araçlarının kullanılmasının dersi daha etkin hale getirebileceğini, çok daha verimli olduğunu ifade etmektedir. “*Görsel olarak bence daha dikkat çekmesi açısından mesela coğrafya dersleri tarih dersleri gibi böyle yani bir harita olabilir video olabilir. Bazı hocalar YouTube dan video açıyor ders işlerken onlar çok daha verimli oluyor. Çünkü dikkatimizi de çekiyor. Sürekli anlat anlat ama bir video açınca farklı bir materyal girince işin içine o daha etkili oluyor. O yüzden daha fazla görsel olabilir ya da YouTube gibi çeşitli sosyal medya araçlarından yararlanılması bence daha etkili oluyor dersi işlemesi açısından.*”

Tablo 13 Uzaktan eğitimde verilebilecek ve verilemeyecek dersler kategorisine ilişkin bulgular

Tema	Kod	F
Verilebilecek Dersler	Seçmeli dersler	11
	İnkılap tarihi	4
	Sözel dersler	3
	Eğitim bilimleri teorik kısmı	2
	Yabancı Dil	2
Verilemeyecek Dersler	Alan Dersleri	9
	Tarih	4
	Coğrafya	4
	Siyasal bilimler	4
	Uygulamalı dersler (staj, topluma hizmet vb.)	4
	Sosyal Antropoloji	3
	Eğitim bilimleri	2
	Müze Eğitimi	2
	Eğitim sosyolojisi	2
	Sayısal dersler	2

Bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının en çok seçmeli derslerin (f=11), inkılap tarihi dersinin (f=4), sözel derslerin (f=3), eğitim bilimleri teorik kısmının (f=2), yabancı dilin (f=2) uzaktan eğitim ile verilebileceğini; ancak alan/bölüm derslerinin (f=9), tarih (f=4), coğrafya (f=4), siyasi bilimler (f=4), uygulamalı derslerin (f=4), sosyal antropoloji dersinin (f=3), eğitim bilimleri derslerinin (f=2), müze eğitimi dersinin (f=2), eğitim sosyolojisi dersinin (f=2), sayısal derslerin (f=2) uzaktan eğitimle verilemeyeceğini ifade etmişlerdir. Bulgulara ilişkin görüşler şu şekildedir:

Öğretmen adayı Nejla: *“Bence uzaktan eğitimle kesinlikle seçmeli ders verilmeli. Alan dersleri uzaktan eğitime konulmamalı. Yani gerçekten böyle olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü alan derslerimiz daha önemli. Ve kazanımlarımız daha fazla oluyor. Hocalarımızın bizimle tecrübe paylaşımları falan. Hani sınıfıyken daha fazla oluyor. Ama online da bu kadar geçmiyor. Bu samimiyeti çok fazla kuramıyorsunuz.”*

Tablo 14 Geleceğin modeli olan uzaktan eğitim hakkında geleceğin öğretmenlerinin görüşleri kategorisine ilişkin bulgular

Tema	Kod	F
Olumlu Görüşler	Gereklik halinde/uygun koşullar sağlandığında uygulanabilir sistem	4
	Çağ için zorunluluk	4
	İkinci planda uygulanabilecek bir sistem	1
	Yerine göre faydalı bir sistem	1
Olumsuz Görüşler	Alt yapı sorunu olması	2
	Yüz yüze eğitimden yana olmak	2
Alternatif Görüşler	Karma Eğitim	2

Öğretmen adayları geleceğin eğitim modeli olan uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri olumlu ve olumsuz görüşler olarak 2 tema altında toplanmıştır. Olumlu görüşler teması altında en çok gereklik halinde, uygun koşullar sağlandığında uygulanabilir bir sistem (f=4), çağ için bir zorunluluk (f=4) olduğunu belirtmişlerdir. Olumsuz görüşler teması altında ise en çok alt yapı sorunu olması (f=2), yüz yüze eğitimden yana olmak (f=2) ifadeleri belirtilmiştir. Ayrıca her iki eğitim türünü destekleyici görüşler de sunulmuş, bunu alternatif görüşler teması altında karma eğitim (f=2) olarak ifade etmişlerdir. Bu konuya yönelik görüşler aşağıdaki gibidir.

Öğretmen adayı Ömer: *“Pandemi başladığında geleceğin eğitim modeli ve artık bu şekilde eğitim olacak uzaktan eğitimle ilgili. Ama insanların unuttuğu bir şey var ki robot değiliz yani sadece ders anlatımından ibaret değildir eğitim. Biz insanız, sosyal varlıklarız, duygusal varlıklarız. Herkesin duyguları, gelişim yapısı, gelişim süreci aynı değil. Sosyalleşmemiz gerekiyor vs. bunların hiçbirini uzaktan eğitimle yapamazsın. İnsanın duyguları bence bu dönemde aşırı önem kazanmış bir durumdayken uzaktan eğitimle bunları geri planda tutmak bence çok riske atılacak*

şeyler değil. O yüzden bence tam tersi yüz yüze eğitim daha da önemini kazanacak bence değer kazanacak. Ben böyle düşünüyorum.”

Tablo 15 Uzaktan eğitimin uygulamalarının getirileri/götürüleri kategorisine ilişkin bulgular

Tema	Kod	F
Uzaktan Eğitimin Getirileri	Zaman ve Mekân Esnekliği	10
	Telafi Edilebilirlik	4
	Ekonomiklik	4
	Ulaşılabilirlik	3
Uzaktan Eğitimin Götürüleri	İletişim Sorunu	8
	Sosyalleşmeyi Kısıtlaması	6
	Verim Alamamak	5
	Akranı Tanımamak/Uzaklaşmak	4
	Rahatlığa Alıştırması	4
	İnternet Sorunu	3
	Dikkat Dağınıklığı/Odaklanamamak	3
	Aktif Katılımın Olmaması	3
	Uygun Ortam Sorunu	3
	Alt Yapı Sorunu	2
	Fırsat Eşitsizliği	2
	Pasifleştirme	2
	Soru Soramamak	2
	Kalıcı Olmaması	2
	Anlatımın Sınırlı Olması	2
	Öğrenmede Güçlük	2
Utangaçlık/Çekingenlik	2	
Kalabalık Aile Sorunu	2	

Tablo 15 incelendiğinde öğretmen adaylarının görüşleri “Uzaktan Eğitimin Getirileri” ve “Uzaktan Eğitimin Götürüleri” olmak üzere iki tema altında toplandığı görülmektedir. Öğretmen adayları uzaktan eğitimin götürülerine özellikle her an erişim imkânına sahip oldukları videoları istedikleri zaman istedikleri yerden dinleyebildiklerinden, anlamadıkları noktaları geri sarabildiklerinden ya da kaçırdıkları dersi sonradan telafi edebildiklerinden, barınma, ulaşım, kitap ücreti vs. ihtiyaçlarının olmamasının verdiği ekonomiklikten ve bilgiye, öğreticiye kolay ulaşabildiklerinden bahsetmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu görüşleri “Zaman ve Mekân Esnekliği” (f=10), “Telafi edilebilirlik” (f=4), “Ekonomiklik” (f=4), “Ulaşılabilirlik” olarak kodlanmıştır. Uzaktan eğitimin götürüleri olarak öğretmen adayları en çok iletişim sorunu yaşadıklarını (f=8), sosyalleşmeyi kısıtladığını (f=6), dersten verim alamadığını (f=5), akranı tanıyamamak, akrandan uzaklaşmak olduğunu (f=4), rahata alıştırdığını (f=4), internet sorunu yaşadıklarını (f=3), dikkat dağınıklığı yaşadıklarını ve derse odaklanamadıklarını (f=3), aktif katılımın olmamasını (f=3), uygun ortam bulamadıklarını (f=3), alt yapı sorunu olduğunu (f=2), fırsat eşitsizliği yarattığını (f=2), kişiyi pasifleştirdiğini (f=2), derste soru soramadıklarını (f=2), öğrenmenin kalıcı olmadığını (f=2), ders anlatımının sınırlı olduğunu (f=2), öğrenmede güçlük yaşadıklarını, yeterince iyi kavrayamadıklarını (f=2), ders esnasında utangaçlık/çekingenlik yaşadıklarını (f=2), kalabalık ailelerin getirdiği dezavantajlı durumlar (f=2) olarak ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin görüşler aşağıdaki gibidir:

Öğretmen adaylarından Yeşim, uzaktan eğitimin getirileri olarak telafi edilebilir olduğunu “...Uzaktan eğitimde eğer internete ulaşma imkânım varsa açıp kayıtlardan izleyebiliyorsun tekrar başa sarabiliyorsun. Ne zaman müsait olursan ne zaman kendini iyi hissedersen o zaman dinleyebiliyorsun dersleri. Bu yönden çok fazla getirisi olduğunu düşünüyorum. Şehir dışın çıkman gerekir bir işin olur derse katılmazsın ve bunu telafi edebilirsin. Bu yönden çok güzel bir şey uzaktan eğitim.” şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adayı Yeşim, internet imkânı olduğu sürece kayıtları açıp izleyebileceğini, tekrar başa sarma imkânının olduğunu aynı zamanda istediği zaman, kendini iyi hissettiğinde dersi açıp dinleyebildiğini belirtmiştir. Herhangi

bir iş olduğu zaman, derse katılım sağlanmadığı durumlarda telafi edebilmenin uzaktan eğitimin getirisi olarak değerlendirmektedir.

Öğretmen adayı Defne uzaktan eğitimin götürüsü olarak iletişim sorunu olduğunu belirtmiştir. Bu konudaki düşüncesini “...Bence yani bir getirisi yok ki. Ya atıyorum giriyorsun derse bırakıyorsun telefonu orada tek taraflı bir şey yapıyor bir etkileşim olmuyor anlayıp anlamadığını hoca bilmiyor atıyorum sen de bazen çekiniyorsun sormuyorsun hani çünkü diğer kimse sormuyor kolay kolay soru. Hoca anladığımız mı diye sorsa bile kimse şey yapmıyor bir şey demiyor o yüzden bir getirisi olmuyor. Götürüsü de bizde daha çok uzaklaştırıyor birbirimizden o iletişimden kopukluk oluyor bence o yönden kötü.” sözleriyle ifade etmiştir. Tek taraflı bir iletişim olduğunu, anlaşılmayan yerlerin sorulması noktasında çekingenlik yaşadığını ve bu durumun iletişim kopukluğuna neden olduğunu belirtmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın ilk alt problemiyle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda erkek öğretmen adaylarının “yatkınlık” boyutuna ilişkin görüşleri kadın öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak öğretmen adaylarının cinsiyete göre görüşleri “kişisel uygunluk”, “etkililik” ve “öğreticilik” boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Buradan hareketle erkek öğretmen adaylarının uzaktan eğitime daha yatkın olduğu söylenebilir. Birişçi (2013) yaptığı çalışmada, erkek öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olması sonucuna ulaşmasına rağmen bu sonucun anlamlı olmadığını tespit etmiştir. Araştırmanın bu sonucu Güler, Demirtaş ve Edi (2022), Nakiboğlu ve Işık (2022), Düzgün ve Sulak (2020), Gedik ve Erol (2022), Er Türküresin’in (2020) sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Öte yandan konuyla ilgili yapılan diğer çalışmalarda genel anlamda uzaktan eğitime karşı kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutum sergilediği sonucuna ulaşan Doğan (2020), Dursun ve Yıldız’ın (2022) çalışmalarının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Sınıf düzeyi değişkeni açısından karşılaştırmada ölçeğin alt boyutlarında ve genel test sonuçlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Benzer şekilde Yılmaz ve Altuntaş (2020), Güler, Demirtaş ve Edi (2022) yaptıkları çalışmalarında da sınıf düzeyine ilişkin uzaktan eğitime karşı tutumda anlamlı bir farklılık görülmediğini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar mevcut çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Ancak Nakiboğlu ve Işık (2022), çalışmalarında Pandemi sürecinde öğrencilerin sınıf düzeylerine göre uzaktan eğitime yönelik görüşlerini incelenmiş ve sınıf düzeyleri arasında farklılaşmalar olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada eğitime yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin daha olumsuz düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç mevcut çalışma sonucuyla uyuşmamaktadır.

Öğretmen adaylarının yaşadığı yere göre etkililik ve yatkınlık boyutlarında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmazken, kişisel uygunluk ve öğreticilik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kişisel uygunluk alt boyutunda kent merkezinde yaşayanların küçük kasabada yaşayanlara göre uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu; öğreticilik boyutunda ise erişilebilir köy ile küçük kasaba arasında küçük kasaba lehine; küçük kasaba ile kent merkezi arasında da kent merkezi lehine daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’nin kırsal kesimlerinde gerçekleşen uzaktan eğitim faaliyetleri, büyük şehirlere göre daha sıkıntılı bir süreç geçirmiş ve birçok öğrenci uzaktan eğitime katılamamıştır (Kuş vd., 2021). Benzer şekilde Pandemi’nin ortaya çıktığı Çin’de yapılan bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin bu süreçte kırsal bölgede bulunmasından ve aile gelir düzeyindeki belirsizliklerden dolayı anksiyete yaşadığı ifade edilmiştir (Cao et al., 2020). Yıldırım, (2021) yaptığı çalışmada, öğrencilerin ikamet ettikleri yerleşim yerleri değişkenini incelemiş ve yapılan analizde anlamlı bir farklılığın bulunmadığı sonucunu ortaya koymuştur. Bu sonuç mevcut çalışma sonucuyla örtüşmemektedir.

Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin internet bağlantı durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Gündüz (2013) çalışmada

internet bağlantısına sahip olma değişkeni açısından öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algı düzeylerini incelemiş, yapılan analizler sonucunda internet bağlantısına sahip olma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmiştir. Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak Er Türküresin'in (2020) çalışmalarında internet erişimleri sınırsız olan öğrencilerin uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerinin daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri bir işte çalışıp çalışmama durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri bir işte çalışma durumlarına ilişkin anlamlı bir farklılık göstermediği sonucu ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitimin, öğrencinin istediği yerden bilgiyi öğrenmesine olanak tanıdığından (Dinçer, 2006), öğretmen adaylarının bir işte çalışmasına engel teşkil etmemesinin bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Bu yorumu destekler şekilde Yılmaz ve Özkan (2014) yapmış oldukları çalışmalarında, öğrencilerin uzaktan eğitim sistemini tercih etme nedenleri olarak genellikle uzaktan eğitimin bir işte çalışmalarına engel olmaması olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yine mevcut çalışmayı destekleyen Korkmaz'ın (2021) çalışmasında öğrencilerin bir işte çalışıp çalışmamalarının uzaktan eğitim memnuniyet düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucu yer almaktadır.

Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri aile gelir durumlarına göre kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkınlık boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Buna karşın Korkmaz (2021) çalışmasında aile içi gelirin azalması ile uzaktan eğitim modeline ilişkin memnuniyetin de azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç mevcut çalışma sonucuyla örtüşmemektedir.

Araştırmaya katılan 16 sosyal bilgiler öğretmen adayına Pandemi döneminde uzaktan eğitimde motivasyonlarını nasıl sağladıkları sorulduğunda özellikle dersleri düzenli takip etmek, öğretmenlik meslek bilincini kaybetmemek ve arkadaşlarla iletişime geçmek olduğunu ifade etmişlerdir. Seyhan'ın (2021) çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ders çalışma konusunda güdülenmek için kendilerine göre bazı yöntemler geliştirdikleri, sınıfta kalmama ve okulu tamamlama isteği dışında salgın sürecini verimli geçirme, kişisel gelişimlerine katkı sağlama düşüncesi ile güdülenmeye çalıştıkları sonucuna ulaşmıştır. Portekiz'de gerçekleştirilen bir araştırma, Pandemi nedeniyle evlerinde kalan öğrenciler spor/sanat gibi faaliyetlerle ilgilenerek boş zamanlarını değerlendikleri ve bu sayede sürece uyum sağlamaya çalıştıklarını ortaya koymuştur (Mocetao vd., 2021). Sivevska ve Popeska (2020) Makedon öğrenciler ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında, Pandemi'de öğrencilerin sevdikleri ve arta kalan zamanlarını değerlendirici etkinliklere daha fazla vakit ayırabilme fırsatı bulduklarını ortaya koymuşlardır. Diğer taraftan bazı öğretmen adayları da motivasyonun sağlanamadığından, motivasyona gerek duymadığından söz etmişlerdir. Seyhan (2021) çalışmasında öğrenme motivasyonunu sağlayamayan bireyler bu durumu yaşamalarında derse girecek uygun mekânın olmamasından, odaklanma sorunu yaşamalarından, sınıf arkadaşları ve öğretmenleriyle sınıf ortamında iletişim kuramamalarından kaynaklandığı ileri sürmüştür. Alanyazındaki çalışmalar mevcut araştırmanın bu sonucuyla örtüşmektedir.

Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının bir kısmının alışkanlık ve sorumluluklarında artış yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Karakuş vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının görev ve sorumluluklarında artış gözlemlendiği ortaya koyulmuştur. Bu süreçte öğretmen adayları kendileriyle ve sistemde yaşadıklarıyla ilişkili olarak farkındalık oluşturmuşlardır. Bunun yanı sıra öğretmen adayları uzaktan eğitim sayesinde teknoloji becerilerinin geliştiğini de belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları Pandemi sürecinde dizi/film izleme alışkanlığının, yeni bir dil öğrenme alışkanlığının, planlı ve düzenli olma alışkanlığının, kendilerini geliştirebilme imkânlarının arttığını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda olumlu alışkanlıkların yanında olumsuz alışkanlıkların da geliştiği görülmüştür. Bu sürecin kendilerini rehavete kaptırdığını, rahatlığa alıştırdığını ifade eden öğretmen adayları olmuştur. Yine öğretmen adaylarının alışkanlık ve sorumluluklarının arttığı gibi bazı durumlarda da azalmalar olduğu görülmüştür. Bu dönemde

öğretmen adayları, çalışma alışkanlıklarının, okula gidip gelme sorumluluklarının, spor/sanat faaliyetlerine katılımlarının, sosyalleşmelerinin azaldığını belirtmişlerdir.

Pandemi döneminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarına bu süreçte ailelerinden nasıl destek aldıkları sorulduğunda özellikle maddi yönden destek aldıkları görülmüştür. Öğretmen adaylarına bu süreçte aileleri tarafından en fazla ihtiyaç duyulan internet bağlantısı desteği sağlanmıştır. Ayrıca öğretmen adayları ailelerinin teknolojik alet, internet paketi, uygun ortam, şehirde ayrı ev tutma gibi imkânları da sağladıklarını ifade etmişlerdir. Bazı öğretmen adayları da bu süreçte ailelerinin kendilerine karşı anlayışlı davrandıklarını, derse hazırlıklı olmaları konusunda yardımcı olduklarını, kendi günlük rutinlerini öğretmen adaylarının programına göre ayarladıklarını belirtmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde mevcut çalışmanın bu sonucunu destekleyici farklı araştırmalara da ulaşılmıştır. Turgut'un (2022) Pandemi sürecinde evden çıkmama kaynaklı olarak evlerinden eğitimlerine devam etmek zorunda kalan üniversite öğrencilerinin deneyimlerini incelediği çalışmasında öğrencilerin aileleriyle aynı ortamda bulunmalarının etkileri konusunda ailenin sosyal ve maddi açıdan yardımı olduğunu ve pozitif yönlü etkilerinin olduğunu ortaya koymuştur. Desteğin sağlanmadığı durumlarda ise destek sağlanamama sebebinin evde kardeş sayısının fazla olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Genç ve Gümrükçüoğlu'nun (2020) çalışmasında öğrencilerin neredeyse yarısının Pandemi sürecinde evde kaldıkları için başarılarının olumsuz olarak etkilendiğini, öğrencilerin bazıları da bu süreçte aileleri ile yaşamının aile içi ilişkilerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarına Pandemi döneminde uzaktan eğitimde sınıf etkileşiminin nasıl olduğu sorulduğunda özellikle etkileşimin zayıf olduğunu belirtmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşan çalışmalara rastlanmıştır. Özer ve Turan (2021) çalışmasında öğretmen adayları, sınıf içi etkileşim konusunda uzaktan eğitimin olumsuz etki ettiğini belirttikleri sonucuna ulaşmışlardır. Mevcut çalışmada öğretmen adayları, öğretmen- öğrenci iletişiminin zayıf olduğunu ve bu durumun genellikle öğrenciden kaynaklandığını, öğretmenin iletişim kurmaya istekli olduğunu ifade etmişlerdir. Güven ve Uçar'ın (2021) katılımcı öğretmen adaylarının öğretmenlerini değerlendirdikleri çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinde çok fazla zorluk yaşanmasına rağmen öğretim elemanlarının ellerinden geldiğince eğitime devam etmesini sağladıklarını belirttikleri görülmüştür. Elde edilen bu sonuç mevcut çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uzaktan eğitim sürecinde hangi yöntem ve araç- gerecin kullanılmasının kendileri için yararlı olduğu sorulmuştur. Öğretmen adayları en çok yararlı buldukları yöntemin soru- cevap yöntemi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının araçlar/gereçler temasına ilişkin görüşlerine bakıldığında özellikle coğrafya derslerinde görsel kullanımının dikkat çekmesi açısından, coğrafya, tarih gibi derslerde harita, video gibi araç- gereç kullanılmasının yararlı olacağını, dersi daha etkin hale getireceğini vurgulanmıştır. Karatepe vd. (2020) çalışmalarında öğretmen adaylarının senkron eğitim derslerinde yararlı olduğunu düşündükleri materyal ve uygulamalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada öğretmen adayları sözlü olarak yapılan sunumların, "taranmış ders notları" ve "dijital yazım ve çizim araçları"nın senkron derslerde kullanılmasının yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Öner ve Öner'in (2021) çalışmasında sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan coğrafya konularının öğretiminde sunumların kullanımı, videoların kullanımı ve görsellerin kullanımının en çok tercih edilen eğitim materyalleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar mevcut çalışmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre öğretmen adaylarının seçmeli derslerin, sözel derslerin, eğitim bilimleri teorik kısmının, bazı seçmeli derslerin uzaktan eğitimle verilebileceğini ifade ederken meslekleri için gerekli olan alan/bölüm derslerinin, uygulamalı derslerin, formasyon derslerinin, sayısal derslerin uzaktan eğitimle verilmesinin kendileri için ileride sorun teşkil edebileceğini dile getirmişlerdir. Elde edilen bu sonuç alanyazındaki Yılmaz (2022)'in çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Yılmaz (2022)'in çalışmasında farklı bölümlerde eğitim alan kişilerin çoğunluğunun teorik derslerde ve uygulamalı derslerin uzaktan eğitimle yapılmasının verimliliği düşürdüğünü

belirttikleri tespit etmiştir. Mevcut çalışma Yolcu (2020)'nun sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin uzaktan eğitimle uygulamalı derslerin yürütülmediği görüşünü ifade ettikleri sonucuna ulaşan çalışmasıyla da benzerlik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının geleceğin eğitim modeli olan uzaktan eğitime ilişkin görüşleri 3 temada toplanmıştır. Uzaktan eğitime olumlu yönden bakan öğretmen adayları, uzaktan eğitimin gereklilik durumunda, uygun koşullar sağlandığı takdirde kullanılabilir bir sistem olduğunu ve yaşanan çağ için artık bir zorunluluk haline geldiğini belirtmişlerdir. Özer ve Turan'ın (2021) çalışmasında bazı öğretmen adayları uzaktan eğitimin zorunlu hallerde kullanılabilirliğini ve bazıları ise geleneksel eğitimle beraber kullanılabilirliği görüşünü belirttikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının bir kısmı da alt yapı sorunundan dolayı uzaktan eğitim için olumsuz görüş bildirmiş ve uzaktan eğitim yerine geleneksel eğitim sistemini seçtiklerini belirtmişlerdir. Mevcut çalışmanın bulguları literatürdeki diğer araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Karatepe vd., 2020; Koçoğlu vd., 2020). Diğer taraftan birkaç öğretmen adayı ise her iki sistemin birlikte kullanılmasının faydalı olacağını belirtmiş, alternatif olarak karma eğitimi önermişlerdir. Özer ve Turan'ın (2021) çalışmasında bazı öğretmen adayları harmanlanmış eğitim yönteminin kullanılmasını önermiştir. Bu sonuçlar mevcut araştırmanın bu bulgularıyla örtüşmektedir.

Elde edilen bulgulara göre öğretmen adayları uzaktan eğitimin getirileri olarak özellikle videoları istedikleri zaman istedikleri yerde dinleyebilmelerini, anlamadıkları noktaları geri sarılabileme ya da kaçırdıkları dersi sonradan telafi edebilme gibi imkânlarının olduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda barınma, ulaşım, kitap ücreti vs. gibi ihtiyaçlarının olmamasının verdiği ekonomik rahatlıktan ve bilgiye, öğreticiye kolay ulaşabildiklerinden de bahsetmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitimde eşzamanlı ve eşzamanlı olmayan öğretim uygulamalarının bulunması, aynı zamanda geniş bir kitleye ulaşılabilme imkânının olması ve fazla vaktin kalması gibi olumlu yönleri mevcut çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir (Dinçer, 2006; Begimbetova, 2015; Serçemeli ve Kurnaz, 2020; Yolcu, 2020; Er Türküresin, 2020; Özer ve Turan, 2020). Benzer şekilde Uzoğlu (2017) çalışmasında uzaktan eğitimin faydaları olarak; öğretmen adaylarının zaman ve mekân bağımsızlığı, ekonomiklik ve öğrenme kaynaklarına tekrar ulaşılabilirlik olarak sıralamıştır.

Uzaktan eğitimin sayılan olumlu yönlerinin yanı sıra salgınla ani bir değişiklikle öğrenciler süreçten olumsuz etkilediği ve bu sisteme uyum sağlamalarının önünde bir engel oluşturduğu tespit edilmiştir. Turgut (2022) çalışmasında yaşanan salgından dolayı üniversite öğrencilerinin sosyalleşmelerinin kısıtlaması, üniversite ortamından ve arkadaşlarından mahrum kalmasını uzaktan eğitimin olumsuz yönleri olarak değerlendirmiştir. Bu sonuç mevcut çalışmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Benzer şekilde Tuncer ve Bahadır (2017) çalışmasında, teknolojik sistemden kaynaklanan sorunların olmasını uzaktan eğitimin olumsuz yönü olarak değerlendirmiştir. Özer ve Turan (2021) çalışmalarında, öğrenciler tarafından salgın zamanında gerçekleştirilen uzaktan eğitimin dezavantajlı kısımları derslerde sıcak bir ortamın oluşturulmaması, internet açısından sorun teşkil etmesi, öğrenmede kalıcılığın sağlamaması olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Benzer şekilde Kürtüncü ve Kurt'da (2020) çalışmasında, kısıtlı imkâna sahip olan öğrencilerin herkesle eşit koşullarda dersleri takip edemediği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç mevcut çalışmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Kaynakça

- Arı, A. G., ve Kanat, M. H. (2020). Covid-19 (Koronavirüs) Üzerine Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 459-492.
- Bayraktar, B. B., ve Yıldız, A. K. (2007). Kurumsal Bilginin Stratejik Planlama Sürecinde Kullanılması: Bir İlçe Belediyesi Örneği. *Bilgi Dünyası*, 8(2), 280-296.
- Begimbetova, K. (2015). *Uzaktan Eğitimde Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü: Ankara.
- Birişçi, S. (2013). Video Konferans Tabanlı Uzaktan Eğitime İlişkin Öğrenci Tutumları ve Görüşleri. *Journal of Instructional Technologies ve Teacher Education*, 2(1), 24-40.

Kılıç, A., & Şahin, M. (2023). Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 20(4), 775-796. doi:[10.14687/jhs.v20i4.6449](https://doi.org/10.14687/jhs.v20i4.6449)

- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Süreci ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal ve Yeni Eğitim Paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Cao, W., et al. (2020) The Psychological Impact of the COVID-19 Epidemic on College Students in China. *Psychiatry Research*, 287.
- Dinçer, S. (2006). Bilgisayar Destekli Eğitim ve Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış. *Researchgate*.
- Doğan, Y. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Çevrim-İçi Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18 (1), s. 483 – 504.
- Duban, N. ve Şen, F. G. (2020). Sınıf Öğretmeni Adaylarının COVID-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15 (4), 357- 376.
- Durak, G., Çankaya, S. ve İzmirli, S. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Türkiye'deki Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Sistemlerinin İncelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 14 (1), 787 – 809.
- Dursun, İ. E. ve Yıldız, B. B. (2022). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Algılarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi: İstanbul İli Örneği. *International Journal Of Humanities Education*, 8 (17), 74 – 99.
- Düzgün, S. ve Sulak, S. E. (2020). Öğretmen Adaylarının Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. *Millî Eğitim, Araştırma Makalesi*, 49 (1), 619-633.
- Emin, M. N. ve Altunel, M. (2021). Koronavirüs Sürecinde Türkiye'nin Uzaktan Eğitim Deneyimi. *Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı*. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.
- Er Türküresin, H. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Yürütülen Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Görüşleri Bağlamında İncelenmesi. *Millî Eğitim, Araştırma Makalesi*, 49 (1), 597-618.
- Erfidan, A. (2019). *Derslerin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilmesiyle İlgili Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri Balıkesir Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Balıkesir.
- Eroğlu, F. ve Kalaycı, N. (2020). Üniversitelerdeki Zorunlu Ortak Derslerden Türk Dili Dersinin Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Uygulamalarının Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8 (3), 1001-1027.
- Gedik, O. ve Erol, M. (2022). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1), 1-11.
- Genç, M. F. ve Gümrükçüoğlu, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Bakışları. *Turkish Studies*, 15 (4), 403-422. <https://dx.doi.org/10.7827/Turkishstudies.43798>
- Güler, H., Demirtaş, E. ve Edi, A. (2022). Covid-19 Sürecinde Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitimi Dergisi*, 11 (1), 348-373.
- Gündüz, A. Y. (2013). *Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Algısı*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü: Sakarya.
- Güven, S. ve Uçar, M. (2021). Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim ve Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Görüşleri. *Journal of Awareness*, 6 (3), 165-183.
- Houlden, S., ve Veletsianos, G. (2020). Coronavirus Pushes Universities to Switch to Online Classes: but are they Ready? The Conversation. Erişim Adresi (18.01.2023). <https://theconversation.com/coronavirus-pushes-universities-to-switch-to-online-classes-but-are-they-ready-132728>
- Ilgaz H. ve Aşkar, P. (2009). Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamında Topluluk Hissi Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Türk Bilgisayar ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 1(1).
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N., ve Bayraktar, D. (2020). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241.

Kılıç, A., & Şahin, M. (2023). Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 20(4), 775-796. doi:[10.14687/jhs.v20i4.6449](https://doi.org/10.14687/jhs.v20i4.6449)

- Karatepe, F., Küçükgençay, N. ve Peker, B. (2020). Öğretmen Adayları Senkron Uzaktan Eğitime Nasıl Bakıyor? Bir Anket Çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Keskin, M. ve Özer, K. D. (2020). COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*.
- Koçoğlu, E., Ulu Kalın, Ö., Tekdal, D. ve Yiğen, V. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Türkiye'deki Eğitime Bakış. *International Social Sciences Studies Journal*, 6 (65), 2956-2966.
- Korkmaz, E. (2021). Covid-19 Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim ve Google Classroom: İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Tutum ve Görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 207-228.
- Kürtüncü, M. ve Kurt, A. (2020). Covid-19 Pandemisi Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Konusunda Yaşadıkları Sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7 (5), 66-77.
- Kuş, Z., Mert, H. ve Boyraz, F. (2021). Covid-19 Salgını Süresince Eğitimde Fırsat Eşit (Siz)Liği: Kırsal Kesimdeki Öğretmen ve Ebeveyn Görüşleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11 (2), 470-493.
- Marjerison, R. K., Rahman, J. M., & Li, Z. (2020). Students' Attitudes Towards Distance Education: A Comparative Study between Sino-Foreign Cooperative Universities and Typical Universities in China. *Journal of Instructional Pedagogies*, (25), 1-22.
- Mocetao, C. C., Conde, R. ve Nadais, C. (2021, May). Leisure Practices of Portuguese University Students in Confinement Caused by the Covid-19 Pandemic. In International Conference on Tourism Research (150-157). *Academic Conferences International Limited*.
- Nakiboğlu, A. & Işık, S. (2022). Covid-19 Salgını Nedeniyle Örgün Eğitimden Uzaktan Eğitime Geçilmesine Yönelik Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri. *Journal of Economics and Research*, 3 (1), 20-37.
- Odabaş, H. (2003). İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Bilgi ve Belge Yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17 (1), 22-36.
- Okuyan B. C. ve Karasu, F. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Kronik Hastalığa Sahip Olan Yaşlıların Sağlık Riski ve Bu Süreç İçin Öneriler. *Sağlık Akademisi Kastamonu (SAK)*, 6 (3), 195-202.
- Öner, S. ve Öner, M. (2022). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Pandemi Döneminde Gerçekleşen Uzaktan Öğretmenlik Uygulamalarına Yönelik Görüşleri: Sorunlar, Öneriler ve Coğrafya Öğretiminde Materyal Kullanımı. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 45, 36-52.
- Özer, S. ve Turan, E. Z. (2021). Öğretmen Adaylarının Covid-19 Nedeniyle Sunulan Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Turkish Studies Education*, 16(2), 1049-1068.
- Sarı, E. ve Sarı, B. (2020). Kriz Zamanlarında Eğitim Yönetimi: Covid-19 Örneği. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3 (2), 49-63.
- Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açuları Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*. 4 (1), 40 – 53.
- Seyhan, A. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitim Deneyimleri ve Görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7 (3), 65-93.
- Sivevska, D. ve Popeska, B. (2020). Opinions of Students for their Sport Activity During Covid-19 Pandemic—Case of Students from Teaching Faculty in Stip. *Pedagogy*, 92(7), 220-231.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). Covid-19 (Sars-Cov-2 Enfeksiyonu) Genel Bilgiler, Epidemiyoloji ve Tanı. *Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması: Ankara*.
- Tabachnick, B. G. Ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (Sixth edition). United States: Pearson Education.
- The World Bank (WBR), (2020). *The Covid-19 Pandemic: Shocks to Education and Policy Responses*. World Bank, Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33696> License: CC BY 3.0 IGO.” adresinden 18.12.2022 tarihinde alınmıştır.

Kılıç, A., & Şahin, M. (2023). Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 20(4), 775-796. doi:[10.14687/jhs.v20i4.6449](https://doi.org/10.14687/jhs.v20i4.6449)

- Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1 (2), 27-36.
- Turgut, A.Ş. (2022). Yeniden Aile ile Yaşamak: Covid-19 Pandemi Sürecinde Eve Dönen Üniversite Öğrencilerinin Deneyimleri, *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 29-43.
- Uzoğlu, M. (2017). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*.
- World Health Organization (WHO). As on Covid-19 and Related Health Topics. Erişim Adresi (10.02.2023) <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub>
- Yamamoto, T. G ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 25-34.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S., Yıldırım, G., Çelik, E. ve Karaman, S. (2014). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 365-370.
- Yıldırım, T. (2021). Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Algılarının Yüksekokul Öğrencileri ile Karşılaştırılması. *Eurasian Journal of Teacher Education*, 2 (2), 101-112.
- Yılmaz, Altuntaş, N. (2020). Yükseköğretim Kurumlarında Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitim Durumu Hakkında Öğrencilerin Tutumlarının Araştırılması: Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3 (1).
- Yılmaz, E. (2022). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Covid-19 Salgın Süreci ve Uzaktan Eğitime Yönelik Algıları*. (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Afyonkarahisar.
- Yılmaz, Ö. ve Özkan, B. (2014). Uzaktan Eğitim Böte Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi* 11-1 (21), 85-94.
- Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinde Sınıf Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitim Deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (4), 237-25

Extended English Summary

Purpose: The purpose of this research is to deeply examine the views of social studies teacher candidates on distance education practices carried out during the pandemic period. During the pandemic period, the transition to distance education was not a choice but a necessity for most students. In this context, students' reactions will play an important role in the strategic decisions taken in higher education in the coming years. At this point, it is important to determine the opinions of teacher candidates regarding distance education. Considering the experience, that the importance of distance education in terms of the future will gradually increase and may become the educational model of the future, the research aimed to examine the distance education practices carried out during the pandemic period in the context of the opinions of social studies teacher candidates. Based on this point, answers to the following questions were sought: Do social studies teacher candidates' views on distance education applications conducted during the pandemic differ according to gender variable, grade level, where they live, internet connection status, whether they work at a job or not, the income level of their families? What are the opinions of social studies teacher candidates regarding the effectiveness of distance education practices?

Method: A mixed research approach was used in order to effectively get answers to the question of what the social studies teacher candidates who participated in the research might think about distance education practices and to examine them in depth. In this regard, an answer was sought to the problem of the research using explanatory design, which is one of the mixed research approaches. In accordance with the design used in this study, firstly, quantitative data were collected and analyzed. Later, in the light of the data obtained, more in-depth information was tried to be obtained through the qualitative data collection process. The quantitative study group of the research

consisted of 208 teacher candidates studying in different classes at Dokuz Eylül University, Faculty of Education, Department of Social Studies Teaching. In the selection of the qualitative study group of the research, the easily accessible sampling technique, which is one of the intended sample types, was preferred. The reason for choosing the easily accessible sampling technique in this research is the pandemic. The possibility that the pandemic period may continue made it necessary to choose this pattern. The qualitative study group of the research, consisting of 16 social studies teacher candidates, was selected from the group of 208 people from whom quantitative data was also collected. The prospective teachers who participated in the study agreed to participate in the research voluntarily. As a quantitative data collection tool in the research; "Personal Information Form" and "Distance Education Students' Opinions on Distance Education Scale" were used. Participants' opinions on distance education were examined according to different variables determined through the questions in the personal information form. Semi-structured interview was used in this research as the qualitative data collection tool. Four participants, 2 female and 2 male, were selected for the interviews from each grade level. The quantitative data of the research was conducted using the SPSS statistical program. The qualitative data analysis dimension of the research consists of content analysis performed on the data obtained from the qualitative data collection tool of the research. Inductive analysis method was used in content analysis.

Result and Conclusion: As a result of the analysis of the quantitative data obtained from the research, it was determined that there was a significant difference in the opinions of teacher candidates regarding distance education practices carried out during the Pandemic period, depending on where they live. It has been determined that students living in the village have a more negative view of distance education than students living in the city center. When the differentiation of teacher candidates according to gender was examined, it was seen that male teacher candidates were more inclined to distance education than female teacher candidates. It has been determined that teacher candidates' views on distance education are similar according to their grade level, internet connection status, whether they are employed or not, and their family's income level, which are other variables of the research. The research has also revealed that the distance education process has benefits independent of time and place, such as learning, research, reading, and improving learning skills. When the results of the analysis of qualitative data were examined in the study, it was seen that teacher candidates stated that their views on how they maintained their motivation while continuing distance education included following the lessons regularly, not losing their awareness of the teaching profession, communicating with friends, feeling physiologically well, and similar situations. It was observed that teacher candidates stated that some of their responsibilities increased during the distance education process, and in some cases, their responsibilities decreased. It has been determined that family support, both material and moral, is generally provided to teacher candidates during the distance education process. It was determined that teacher candidates stated that there was little interaction in the classroom during this process, and that they mostly suggested activities that would keep them active in the lesson, the use of visuals and videos, and group activities in terms of methods and equipment. The research has also revealed that the distance education process has benefits independent of time and place, such as learning, research, reading, and improving learning skills. As a result of this research, teacher candidates generally stated that they preferred face-to-face education to distance education and that distance education could be used if necessary. Some teacher candidates suggested the hybrid education model as an alternative.